

КАРТА
СВІТУ

ЕНТОНІ ДЕ МЕЛЛО ОДНА ХВИЛИНА ДЛЯ НІСЕНІТНИЦЬ

CF FOLIO

Карта світу

Ентоні де Мелло

Одна хвилина для нісенітниць

«Фолио»

2018

УДК 211+159.923

де Мелло Е.

Одна хвилина для нісенітниць / Е. де Мелло — «Фолио»,
2018 — (Карта світу)

ISBN 978-966-03-5083-0

Мудрості не можна навчити, але її можна вивчати. Іноді найбільшою перепорою на шляху до Мудрості є занадто серйозне ставлення до себе і своїх думок, страх зробити помилку, сказати нісенітницю... Але ж ті, хто не припускаються помилок, роблять найбільшу помилку з усіх — вони не прагнуть пізнання. На кожному з розповідей Майстра в цій книжці потрібно не більше хвилини, а Майстер в них — це й індійський гуру і дзенський роши, даоський святий й юдейський рабі, християнський монах й суфійський містик. Він — Лао-цзи й Сократ, Будда й Ісус, Заратустра і Магомет. Його мова лунала і в сьомому столітті до нашої ери, і в двадцятому столітті також. Його мудрість належить як Сходові, так і Заходові. Але ж чи так це важливо, насправді, хто він? Адже ця книжка була написана не для того, щоб повчати, а щоб Пробуджувати!

УДК 211+159.923

ISBN 978-966-03-5083-0

© де Мелло Е., 2018

© Фолио, 2018

Ентоні де Мелло

Одна хвилина для нісенітниць

Примітка видавця

Пропонуємо вам останню, посмертну книжку Тоні де Мелло «Одна хвилина для нісенітниць».

Насправді ж він написав її після «Мудрості за одну хвилину», але до «Молитви жабки». Відіслав рукопис видавцеві із вказівкою видати якнайскоріше. Саме у такому вигляді ця книга і виходить у світ: історії не мають заголовків, а сама книга – оглаву. Текст, надісланий у видавництво, був надрукований на машинці, за винятком першої історії, написаної власноруч автором. Друк книги вже мав розпочатися, аж от наприкінці 1986 року він знову написав: «Зараз працюю над іще однією книжкою, яка буде називатися «Молитва жабки», і вона має побачити світ раніше «Однієї хвилини для нісенітниць». Тож, прошу, поки що поверніть мені рукопис».

Перші місяці 1987 року пройшли для Тоні у напруженій роботі над «Молитвою жабки». Він хотів віддати книгу до друку ще до свого від'їзду в Нью-Йорк, запланований на кінець травня. Якраз 30-го травня ми і зустрілися з Тоні в Бомбеї. Кілька годин обговорювали дизайн майбутньої книжки. Упоравшись із цим, я запитав Тоні про рукопис «Однієї хвилини для нісенітниць». Він сказав мені, що вже закінчив роботу над ним і надішле його, щойно повернеться з Америки. Після цього засяє за роботу над книгою медитацій.

Близько шостої вечора ми попрощалися, бо ж я поспішав, аби встигнути на свій потяг до Гуджарату. За дві години він теж вирушив до аеропорту. Тоні де Мелло помер в Фордгемському університеті вночі 1-го червня 1987 року, найпершого ж дня свого перебування в Нью-Йорку.

Він зовсім не очікував аж такого швидкого повернення додому. Його тіло доправили в Індію вранці 13-го червня і поховали того ж вечора на кладовищі при церкві св. Петра в місті Бандра, де свого часу Тоні прийняв хрещення. Серед його паперів було знайдено три рукописи:

1. «Одна хвилина для нісенітниць»: «Готова для видання», – сказав він, але історії не мали заголовків, і не було оглаву. Чи він планував додати їх? Про те ніколи вже не дізнаємося – певно, що ні, раз він сказав мені ці слова: «Готова для видання».

2. Матеріали конференцій-ретритів, які він проводив. Рукопис цієї книги був повністю відредагований і підготований для друку – втім, Тоні жодного разу не згадував про цю книгу ні мені, ані комусь іншому. Ми видали її під заголовком «Спілкування з Богом: матеріали конференцій-ретритів».

3. Незавершений рукопис книги медитацій, який він планував доопрацювати після свого повернення з Америки, і який ми видали у тому вигляді, в якому він зостався після нього, під заголовком «Заклик до любові».

Отже, перед вами його остання книга – «Одна хвилина для нісенітниць», яку він хотів видати після «Молитви жабки». Публікуємо її такою, якою він залишив її, без заголовків та оглаву: просто історії, одна за другою, у тому ж порядку, в якому склав їх автор.

– Майстер ваш верзе казна-що. Суцільні нісенітниці, та й годі, – сказав один відвідувач монастиря, якийсь час послухавши Майстрові речі.

На це учень відповів:

– Ти б теж говорив нісенітницями, добираючи слова для ТОГО, що не може бути висловлене словами.

Та чоловік той не вгавав і сказав про це напряду Майстрові. На що отримав таку відповідь: «Не така вже й біда – сказана нісенітниця. Вряди-годи почуєш її від кожного. Біда, коли їх кажуть із значущим виглядом».

Майстер у цих оповідках – не якась конкретна особа. Він – індійський гуру, дзенський роши, даоський святий, юдейський рабі, християнський монах, суфійський містик. Він – Лао-цзи й Сократ, Будда й Ісус, Заратустра і Магомет. Його мова лунала і в сьомому столітті до нашої ери, і в двадцятому столітті також. Його мудрість належить як Сходові, так і Заходові. Але ж чи так це важливо насправді: були у нього історичні попередники і хто вони? Бо ж, за великим рахунком, історія – це переказ зовнішніх проявів, а не глибинної Реальності; доктрин, а не Мовчання.

Аби прочитати одну оповідку з тих, що вміщені на подальших сторінках, знадобиться не більше хвилини. Можливо, Майстрова мова здаватиметься вам парадоксальною, важкою для сприйняття, дратуватиме вас чи навіть виглядатиме відвертим безглуздом. Авжеж, це непроста книга. Вона була написана не для того, щоб повчати, а щоб Пробуджувати. На її сторінках криється (не в друкованих словах, і навіть не у самих притчах, але в її дусі, в її настрої та атмосфері) сама Мудрість, яка не може бути передана людською мовою. Читаючи, що написано на друкованій сторінці, й б'ючись над «темною» мовою Автора, ви цілком імовірно можете несподівано наштотхнутися на Мовчазне Вчення, яке приховане у цій книзі, і станете Пробудженим – і повністю трансформованим. Оце і є те, що зветь Мудрістю: преображення без найменшого зусилля із вашого боку, докорінна зміна, – віриш ти в це чи не віриш, і лишень завдяки пробудженню до реальності, яка не в словах, яка лежить поза досяжністю слів.

Якщо вам настільки пощастить, і ви станете таким Пробудженим, тоді пізнаєте, чому найвлучніше слово – не сказане, найвлучніша дія – не зроблена, і найвлучніша зміна – та, якої не прагнув.

УВАГА: оповідки приймати малими дозами, по одній чи дві зараз.
Передозування знижує їхню дієвість.

***

Майстрів учень так сказав одному новоприбульцю до монастиря:

– Мушу попередити тебе, що ти не зрозумієш і слова із того, що каже Майстер, якщо не матимеш відповідного настрою.

– А що ж це за настрої такий?

– Будь як студент, налаштований будь-що вивчити іноземну мову. Слова, які Майстер вимовляє, звучать знайомими, але будь насторожі: вони мають цілком «іноземне» значення.

***

Майстер цілком був здатний влаштувати комусь рознос, коли вважав, що критика доречна. Але, на загальний подив, ніхто й ніколи не ображався на його критичне слово. Коли Майстра якось запитали про це, він відповів таке: «Все залежить від того, як критикуєш. Люди – що ті квіти: відкриті й чутливі до дощю, та закриваються перед бурхливою зливою».

***

«Добрий спосіб побачити свої вади, – сказав Майстер, – це спостерігати, що саме дратує тебе в інших».

Він розказав, як колись його дружина поклала коробку з солодошами на кухонну полицю. Не пройшло й години, як вона, знявши коробку, відчула, що коробка та значно полегшала. Увесь верхній шар було поцуплено, і, як виявилось, кожна цукерка звідти була ретельно складена в паперовий пакет, що красувався поверх речей кухарки, щойно прийнятої на роботу. Не бажаючи затівати скандал, щиросерда жінка знову переклала солодоші туди, де вони були, і замкнула буфеті – подальше від спокуси.

Після обіду кухарка заявила, що полишає роботу – й притому негайно.

– Чому? З якої причини? – здивовано запитав Майстер.

– Я не працюю на крадіїв, – із викликом в голосі відповіла кухарка, – які цуплять уже поцуплене.

***

У продовження цієї історії наступного дня Майстер розповів історію одного злодія, котрий знайшов такий надпис на дверцятах сейфа, які був зібрався зламати: «Будь ласка, не використовуйте динаміт. Сейфа не замкнено. Просто поверніть ручку».

Тієї ж миті, як він повернув ручку, на нього згори впав мішок з піском, усе приміщення враз залило сліпуче світло, а сирени поставили на ноги ледь не увесь квартал.

Майстер, провідавши того чоловіка у в'язниці, застав його не в найкращому гуморі: «Навіть не знаю, чи зможу після цього коли-небудь довіряти людям?»

***

Коли один гість визвався після обіду помити посуд, Майстер спитав:

– Ти впевнений, що знаєш, як мити посуд?

Чоловік було запротестував, що мие посуд усе своє життя. На це Майстер відповів:

– Так-так, я не маю жодного сумніву у твоїй здатності очищувати тарілки – я тільки сумніваюся, чи ти здатен їх мити.

От яке пояснення Майстер дав пізніше своїм учням:

– Є два способи мити посуд: один спосіб – мити його для того, щоби зробити чистим; інший – мити посуд заради самого миття.

Але й таке пояснення було далеке від зрозумілого, тож він додав:

– Перша дія – мертва, тому що, поки твоє тіло мие тарілки, твій розум зосереджений на меті зробити їх чистими; друга – жива, тому що твій розум перебуває там же, де й твоє тіло.

***

«Просвітлення, – сказав Майстер, – означає, що ти кожної миті в точності знаєш, де знаходишся, а це завдання не з простих!»

І він розповів про одного свого друга, який не пропускав жодної вечірки та гулянки, попри те, що давно вже розміняв восьмий десяток. Якось його помітили на одній вечірці і запитали, скільки компаній запросило його до себе сьогодні.

– Шість, – відповів старенький, не відводячи очей від свого маленького записничка.

– А записничок вам нащо? Знайти, куди піти далі? – запитали у нього.

– Ні! – відповів непосидючий стариган. – Знайти, де знаходжуся зараз.

***

У Майстра була справжня алергія на всілякі ідеології.

«У битві ідей, – казав він, – саме люди завжди стають жертвами».

Пізніше він додав на пояснення: «Люди вбивають заради грошей або заради влади. Але найбільш безжальні вбивці – ті, хто вбивають заради ідеї».

***

Настав час лекції, і Майстер сказав:

– Геніальність композитора відкривається в нотах його музики – але аналіз одних тільки нот не відкриє його генія. Велич поета міститься у його словах – однаке вивчення його слів не виведе до джерела його натхнення. Бог відкриває Себе у творінні – але, як прискіпливо не вивчай матеріальний світ, ти не знайдеш Бога; з тим же успіхом можна шукати душу, уважно вивчаючи людське тіло.

Коли настав час запитань, хтось спросив:

– Як же нам тоді знайти Бога?

– Дивлячись на творіння, а не аналізуючи його.

– А як слід дивитися?

– Селянин має намір знайти красу в заході сонця, але все, що відкриває – це сонце й хмарка, небо й горизонт, за який заходить сонце, аж поки до нього не приходить розуміння, що краса – це зовсім не «щось»; це особливий спосіб бачення. Ви шукатимете Бога, але ваші пошуки будуть марними, поки не зрозумієте: Бога не можна побачити як «щось»; він потребує особливого способу бачення – подібно до того, як бачать малі діти, чиє світосприйняття не викривлене наносними доктринами й переконаннями.

***

Батько однієї з Майстрових учениць увірвався в лекційний зал, де якраз виступав Майстер.

Не звертаючи на присутніх жодної уваги, він закричав на свою доньку:

– І ти покинула університетську кар'єру заради того, аби сидіти коло ніг цього бовдура! Чому він навчив тебе?

Дівчина встала, спокійно вивела батька за двері і сказала:

– Спілкування з ним навчило мене тому, чому б не зміг навчити жоден університет – не боятися тебе й не соромитися твоєї негідної поведінки.

***

– Що потрібно для того, аби стати просвітленим? – запитали Майстра учні.

Майстер відповів:

– Ви маєте відкрити, що це таке:

«Падає у воду
і не лишає брижа;
Суне між дерев
і не робить звуку;

Входить у поля
й не ворухне жодної травинки».

Після тижнів безплідного роздумування учні сказали:

– То що ж воно таке?

– Воно? – перепитав Майстер. – Це ніяке не «воно»; це зовсім не річ.

– Отож це – ніщо?

– Можна сказати й так.

– Тоді ж як маємо це шукати?

– Хіба я казав – шукати? Це можна знайти, але аж ніяк не шукати. Шукайте – і ви втратите.

***

Майстер випадково підслухав, як якась акторка під час обіду розводилася про гороскопи. Нахилившись до неї, він сказав:

– Та хіба ви вірите в астрологію?

– Власне, – відповіла та, – я вірю у все потроху.

***

Хтось спитав у Майстра, чи вірить він в удачу.

– Безперечно, – відповів він, лукаво зблиснувши очима. – Як ще можна пояснити успіх людей, які тобі не подобаються?

***

Майстер нещадно критикував тих, хто упивався власною образою або жалістю до себе:

«Образа – ніщо, – казав він, – якщо не виявляти наполегливості у тому, аби пам'ятати про неї».

***

Майстер якось розповів про жінку, яка поскаржилася в поліцію на те, що її зґвалтували.

– Опишіть цього чоловіка, – сказав поліцейський.

– Почати з того, що він був ідіот!

– Що ви сказали, пані? Ідіот?

– Так-так. Ні на що не здатен – доводилося самій допомагати тому телепневі.

Історія ця вже не видавалася такою смішною, коли Майстер додав:

– Щоразу, як ображаєтеся на щось, з'ясуйте, чим саме ви допомогли образникові.

Це зауваження викликало бурю протесту, тож він додав:

– Чи може хтось образити вас, якщо ви відмовляєтеся ображатися?

***

Коли Майстра запитали, як слід користуватися Писанням, він у відповідь згадав історію з тих часів, коли ще був шкільним учителем й захопив зненацька своїх учнів таким питанням: «Як можна визначити висоту будинку за допомогою барометра-анероїда?»

Один здібний хлопчина тут же відповів: «Я б прив'язав барометра до линви, опустив би його на тій линві, а потім заміряв її довжину».

«Винахідливий у своєму невіданні», – так прокоментував Майстер цю відповідь.

А потім додав: «Такими є винахідливість і невідання тих, хто користується своїм розумом, аби зрозуміти Святе Письмо, яке в голові можна «зрозуміти» не більше, ніж захід сонця чи океан, чи шелестіння нічного вітру в деревах».

***

«Люди не хочуть відмовлятися від своїх ревнощів та образ, тривоги та почуття провини, бо що ці негативні емоції надають їм «драйву», допомагають відчутти «смак життя»», сказав Майстер.

І навів ось який приклад:

Місцевий поштар, аби скоротити собі дорогу, їде навпростець через пасовисько. Його помічає бик і кидається навздогін. Бідаха ледь-ледь устигає дістатися загорожі.

– Ще трохи, й зачепив би тебе рогами? – питає старого листоношу Майстер, що спостерігав за цією сценою.

– Еге ж, – відповідає той віддихуючись, – Щоразу так: ще трохи, й зачепить.

***

Науковець прийшов до Майстра, аби дорікнути тим, що Майстрове неприйняття концепцій, якому він протиставляв «безконцептуальне пізнання» – це неповага до науки.

Майстер вибився з сил, пояснюючи, що він – заодно з наукою. «Адже, – переконував Майстер, – якщо ти захочеш пізнати свою дружину, таке пізнання краще поширити за межі наукової концепції!»

Пізніше, спілкуючись зі своїми учнями, він ще наполегливіше відстоював свою позицію:

– Концепції заганняють нас у рамки, – сказав він. – Визначити – значить знищити. Концепції розтинають Реальність. А розтинаючи щось, тим самим позбавляєш його життя.

– Отже, тоді всі концепції насправді марні?

– Ні. Розітнувши троянду, ви матимете важливу інформацію, хоча й ніякого знання – про троянду. Станьте науковцем, і ви матимете чимало інформації – хоча й ніякого знання – про Реальність.

***

Світ, яким його бачить більшість людей, стверджував Майстер, – це світ, створений в їхніх головах, і зовсім не світ Реальності.

Коли до нього прийшов один учений, щоби оспорити це, Майстер поклав на долівку дві палички у формі літери «Т» і спитав того:

– Що ти бачиш тут?

– Літеру «Т», – сказав учений.

– Так я і думав, – сказав Майстер. – У цьому світі не існує ніякої літери «Т»; це просто символ у твоїй голові. А те, що тут перед тобою – це просто дві зламані гілки у формі паличок.

***

«Ведучи мову про Реальність, – казав Майстер, – ти намагаєшся вкласти Невимовне в слова, й через це твої слова однозначно сприйматимуться зовсім інакше. От чому люди, котрі читають ту передачу Реальності, що зветься Святе Письмо, стають обмеженими й жорстокими – бо ж вони слідуєть не своєму здоровому глузду, але тому, що видається їм передачею їхнього Писання». Майстер мав чудову притчу, аби показати це:

Сільський коваль знайшов підмайстра, який був готовий до тяжкої праці за низьку платню. Коваль негайно почав наставляти парубка: «Вихопивши залізяку з вогню, я хутко покладу її на ковадлю, а коли кивну головою, – ти не барись і бий по ній молотом». Учень зробив точнісінько так, як зрозумів із ковалевих слів. А вже наступного дня він сам був сільським ковалем.

***

Одному учневі, який страшенно боявся помилятися, Майстер сказав:

«Ті, хто не помиляються, роблять найбільшу помилку з усіх – вони не пробують нічого нового».

***

– Скажи-но мені, – запитав Майстра атеїст. – Чи є Бог – Реальність?

На це Майстер відповів так:

– Якщо хочеш, аби я був абсолютно чесним з тобою, тоді я не відповідатиму.

Пізніше учні взялися допитуватися, чому він не дав відповіді.

– Тому що його питання не має відповіді, – сказав Майстер.

– Тож ти – атеїст?

– Звичайно, ні. Атеїст робить помилку, заперечуючи те, про що не можна сказати нічого.

Зробивши паузу, щоби його слова дійшли до учнів, він додав:

– Теїст однак робить помилку, стверджуючи це.

***

– Відкрий таємницю твоєї незворушності.

Відповідь Майстра:

– Щиросердна співпраця з невідворотним.

***

Майстер з учнем якось наткнулися на сліпого, що сидів обабіч дороги й просив милостиню.

– Подай цьому чоловікові, – сказав Майстер. Учень кинув монету в його шапчину.

– Тобі слід було торкнутися своєї шапки на знак поваги, – сказав Майстер.

– Чому?

– Так завжди слід робити, коли даєш милостиню.

– Але ж він все одно нічого не бачить.

– Може – так, а може, й ні, – відказав Майстер. – Можливо, він тільки вдає з себе сліпого.

***

Монастир з часом став перенаселеним і вже потребував більшого приміщення, тому один багатій виписав чек на мільйон доларів і поклав його перед Майстром. Той узяв чек у руки із такими словами:

– Дуже добре. Я прийму його.

Багатій лишився незадоволений: сума була чималенькою, а Майстер навіть не подякував йому.

– У цьому чеку мільйон доларів, – нагадав він.

– Авжеж, я помітив.

– Навіть при тому, що я чоловік заможний, це все ж величезні гроші.

– То ти хочеш, щоб я тобі подякував?

– Ти просто зобов'язаний це зробити.

– Хіба це я маю дякувати? Вдячним має бути той, хто дає.

***

Майстрове ставлення до служби соціальної допомоги хоч кого могло збити з пантелику. Часом він підтримував це починання обома руками. А іноді виказував до нього повну байдужість.

Пояснення, які він давав своїй непостійності, були не менш загадкові.

Він казав:

«Той, хто хоче робити добро, має стукати в двері. Для того, хто любить, – двері завжди відчинені».

***

Якось один турист сказав Майстрові:

– Люди в твоїй країні бідні. Але вони не виглядають заклопотаними.

На що Майстер відповів туристові:

– Це тому, що вони ніколи не дивляться на годинник.

***

Одному учневі довелося щодуху бігти додому, зачувши звістку, що його дім охопила пожежа. Учень був уже в літах, і кожен висловлював йому співчуття по поверненні. Все, що сказав йому Майстер, було: «Це полегшить тобі зустріч зі смертю».

***

– Просвітлена людина, – сказав Майстер, – та, яка бачить, що все в цьому світі є досконалим, саме таким, яким має бути.

– А як щодо садівника? – запитав хтось. – Він теж досконалий?

Монастирський садівник був горбанем.

– Для того, чим йому найменовано бути в житті, – сказав Майстер. – Наш садівник – це досконалий горбань.

***

Уявлення про досконалість всього існуючого на цьому світі – це вже було занадто для Майстрових учнів. Тож Майстер вклав його у формулювання, котрі вони були здатні досягнути. «Бог сплітає досконалі візерунки нитками нашого життя, – сказав він, – і в хід ідуть навіть наші гріхи. Ми просто не можемо бачити цього з тієї причини, що дивимося на цей гобелен зі зворотного боку». І, більш вичерпно: «Те, що для когось виглядає як блискучий камінець, в очах ювеліра є діамантом».

***

Один журнал, що поширювався на всю країну, поглузував з Майстрового вчення, і учнів це неабияк занепокоїло.

Та Майстра це анітрохи не збентежило: «Чи може щось бути по-справжньому правдивим, – казав він, – якщо цього ніхто не захотів підняти на сміх?»

***

В свої молоді роки Майстер був політичним активістом і якось мав очолити антиурядовий марш протесту. Тисячі людей полишили свої домівки й роботу, аби приєднатися до заворушень.

Та не встиг марш розпочатися, як він закликав людей розходитися.

«Ти просто не можеш цього зробити: цей марш планувався за багато місяців до того, й багато людей заплатили за нього дорогу ціну. Вони звинуватять тебе в непослідовності», – чув він від своїх збуджених послідовників.

Але Майстер був незворушним: «Я є відданим прихильником не послідовності, а Істини», – сказав він.

***

Єдина причина, учив Майстер, чому люди настільки нещасні – вони думають, що нічого не можуть змінити.

Йому особливо подобалася історія про чоловіка, який каже продавцеві: «Цей транзисторний приймач, що ви продали мені, просто чудовий в плані якості звука; але я хочу обміняти його на інший, який транслює цікавіші програми».

***

– Чого ти прагнеш?

– Миру, – відповів гість.

– Тим, хто прагне захистити своє «єго», справжній Мир принесе лише неспокій.

А одній групі віруючих, що прийшли повитріщатися на нього й попросити благословення, він сказав із пустотливою усмішкою: «Нехай світ Божий назавжди лишить вас спокою!»

***

Повернувшись із подорожі, Майстер поділився одним дорожнім враженням, яке йому видалося алегорією самого життя.

Під час короткої зупинки він підійшов до вуличної закускової, де вже були виставлені страви: смачні супи, пахучі каррі, й різноманітні наїдки, від яких просто неможливо було відвести очей.

Він замовив суп.

– Ви з цього автобуса? – запитала у нього огрядна продавчиня. Майстер кивнув.

– Тоді супу не наллю – не просіть.

– А як щодо гарячого каррі з паровим рисом? – здивувавшись її відповіді, спитав Майстер.

– В жодному разі, якщо ви з цього автобуса. Можете взяти бутерброди. Я готувала ці страви увесь ранок, а на те, щоб з'їсти їх, у вас є не більше десяти хвилин. Я не хочу, щоби ви їли те, чим не зможете по-справжньому насолодитися, через брак часу.

***

У Майстрові не було нічого бундючного чи пафосного. Дикий, розкотистий регіт повсякчас переривав його мову, що неабияк бентежило тих, хто сприймав усерйоз власну духовність – і самих себе.

Один розчарований відвідувач висловився про нього так:

– Цей чоловік – блазень!

– Аж ніяк, – сказав у відповідь Майстрів учень. – Ти не помітив головного: блазень заставляє тебе сміятися над ним, а Майстер робить так, щоби ти посміявся над собою!

***

– Як можна навчитися довіряти Провидінню?

– Довіряти Провидінню, – сказав Майстер, – все одно, що зайти в дорогий ресторан, не маючи жодного цента в кишені, і з'їсти десяток устриць з надією знайти перлину, щоби оплатити рахунок!

***

Учнів обурювало, що всяке релігійне поклоніння Майстер вважав за непотріб.

«Знайдіть собі об'єкт для величання, – постійно повторював він, – і ви благочестиво відвернете свою увагу від того, що є суттєво важливим, а саме від усвідомлення, яке веде до любові».

Одному відвідувачеві, який, побачивши Майстра, ніяк не міг прийти до тями від благоговійного захвату, Майстер запропонував банан. Але відвідувач прийняв банан із такою поштивістю, що навіть не знав, що з ним робити.

Коли Майстрові сказали про це, він відповів у характерній для себе манері:

– Скажіть тому телепневі, щоби він його з'їв.

***

Один новоприбулий учень так сказав іншому, більш досвідченому:

– Скажи, це правда чи це мені здається, що я ще так мало отримав, живучи поряд із Майстром?

– Може, це від того, що ти прийшов навчатися у нього духовної науки?

– А за чим же, дозволь спитати, прийшов сюди ти?

– Аби побачити, як він зав'язує поворозки на сандалях!

***

Було справжньою насолодою споглядати, як Майстер виконує найпростіші дії: сидить чи ходить, чи п'є чашку чаю або відганяє муху. Була якась граціозність у всьому, що він робив, від чого здавалося, що він живе у повній гармонії з Природою, немовби ці його дії виконувалися не ним самим, але Всесвітом.

Якось, коли він отримав посилку, його учні, немов зачаровані, спостерігали за тим, як він поштиво розв'язав мотузку, розвернув папір обгортки й дістав її зміст – ніби цей пакет був живою істотою.

***

Одна вірянка повідала Майстрові, що цього ранку ходила сповідатися.

– Навіть не уявляю собі, що ти здатна скоїти тяжкий гріх, – сказав Майстер. – У чому саме ти сповідалася?

– Якось розлінувалася й не пішла у неділю на месу, а одного разу посварилася із садівником. А було таке, що навіть вигнала свою свекруху з хати аж на цілий тиждень.

– Але ж це сталося п'ять років тому, чи не так? Певно, ти вже давно у цім висповідалась.

– Так-так. Але я щоразу у цьому сповідаюся. Мені так подобається згадувати про це...

***

– Прийде день, і ти зрозумієш, що зайнятий пошуками того, що у тебе вже є, – сказав Майстер одному не в міру старанному учневі.

– Тоді чому ж я не розумію цього зараз?

– Тому що дуже стареєшся.

– Чи маю, в такому разі, відмовитися від зусиль?

– Якщо скинеш напругу і дозволиш усьому статися у свій час, воно проявиться своїм ходом.

***

Для людей, які вправлялися в добродійності заради здобуття Божої ласки чи благовоління, у Майстра була наготові така приповідка:

Юрма народу зібралася, аби виграти кадилак, який був призом у змаганні, влаштованому відомою компанією – виробником мила.

Їм задали питання: «Чому вам подобається мило «Божественний аромат»?»

Одна жінка чесно відповіла: «Тому, що мені дуже хочеться виграти кадилак».

***

– Я пробув у тебе чотири місяці, й ти все ще не навчив мене жодної духовної вправи чи техніки.

– Вправи? – спитав Майстер. – Скажи на милість, навіщо тобі потрібні вправи?

– Щоби досягти внутрішньої свободи.

Майстер вибухнув нестримним реготом:

– Тобі дійсно знадобиться неабияка вправність, аби віднайти свободу за допомогою пастки, що зветься вправою, – сказав він.

***

Коли один учень поскаржився на те, що Майстрова духовність потребує осучаснення, Майстер голосно розсміявся у відповідь. А затим розказав історію студента, який спитав у книжковому магазині:

«Чи немає у вас новіших книг з анатомії? Цим вже щонайменше десять років».

«Так-то воно так, – відповів продавець, – але за останні десять років у людському тілі не добавилося ніяких кісток».

– І у людській природі, – додав Майстер, – нічого не додалося за останні десять тисяч років.

***

Майстер якось запропонував таку загадку:

– Що художник і музикант мають спільного з містиком?

Всі здалися.

– Усвідомлення того, що найсолодша мова злітає не з язика, – сказав Майстер.

***

Майстер саме йшов вулицею, як із дверей одного будинку вискочив чоловік, і вони двоє зіткнулися з величезною силою.

Чоловік розходився й вибухнув лайкою. Майстер на те відповів легким поклоном, ввічливо посміхнувся і сказав: «Друже мій, я не знаю, хто з нас відповідальний за це зіткнення, але не маю наміру марнувати час на з'ясування. Якщо це я налетів на тебе – тоді прошу пробащення. Якщо ти – на мене, то не зважай на те, що сталося».

І потому, ще раз посміхнувшись і уклонившись, він пішов собі геть.

***

Одному художникові Майстер сказав: «Аби бути успішним, кожен художник має докласти чимало часу, старанно відпрацьовуючи свою майстерність».

Декотрим, коли вони малюють, буде дано позбутися свого «его». Коли таке стається, народжується шедевр».

Пізніше учень задав питання:

– Бути Майстром – що це означає?

Майстер відповів:

– Майстер – це будь-хто, кому дано позбутися «єго». Тоді життя такої людини стає шедевром.

***

Майстер завжди вчив, що Істина – прямо перед нашими очима, й ми не бачимо її лише через брак перспективи.

Одного разу він узяв з собою учня на прогулянку горами. Коли вони вже були на півдорозі до вершечка гори, той чоловік обвів очима й поскаржився:

– Де ж ті захопливі краєвиди, про які ти завжди розповідаєш?

Майстер тільки посміхнувся на те:

– Ти знаходишся в самому їх осередку, у чому переконаєшся сам, коли ми досягнемо вершини.

***

– Де мені знайти достойного Майстра, коли я повернуся в свою країну?

– Ще не було жодної хвилини, коли б ти не перебував у присутності такого.

Учень був спантеличений цими словами.

– Просто придивляйся до своєї реакції на все: на птицю чи на лист дерева, на сльозу або посмішку —

і вже одне це стане твоїм Майстром.

***

Майстер в жодному разі не був поборником етикету й хороших манер, але у його поведженні з іншими завжди була присутня природна поштивість і благородство.

Його молодий учень якось вилаяв вуличного регулювальника, коли одного вечора відвозив Майстра додому. У своє виправдання учень сказав таке:

– Краще вже я буду самим собою і не стану приховувати від людей, як почувуюся. Ввічливість – ніщо інше, як надимання щік повітрям.

– У твоїх словах є сенс, – приязно відповів Майстер. – Але саме надуті повітрям шини нашої автівки пом'якшують наше просування дорожніми вибоїнам.

***

Рідко коли Майстер бував настільки красномовним, як тоді, коли попереджав проти сили слів обворожувати і напускати ману:

«Стережіться слів, – казав він. —
Тієї ж миті, як ви відвернетесь,
вони почнуть жити своїм власним життям;
вони засліплять,
загіпнотизують,
затероризують, —
заведуть вас на манівці
від реальності, яку представляють, —
і змусять повірити у власну реальність».

Світ, який ви бачите,
це не Царство, яким його бачать діти,
але світ, складений з уламків,
розбитий на тисячі фрагментів
силою слова...
Це ніби кожен океанську хвилю
бачити окремішньою й відділеною
від тіла океану.

Коли слова і думки стишуються —
розквітає увесь Всесвіт —
непідробний, цілий і єдиний —
І слова стають тим,
чим вони завжди мали бути:
нотами – а не музикою,
меню – а не стравами,
дороговказом – а не кінцем подорожі».

***

Одного разу, коли Майстер розповідав про гіпнотичну силу слів, хтось вигукнув з задніх рядів:

– Ти мелеш дурниці! Якщо я скажу: «Бог, Бог, Бог» – це зробить мене божественним? А якщо я скажу: «гріх, гріх, гріх» – це зробить мене негідником?

– Сядь, де сидів, вилупку! – сказав Майстер у відповідь.

Але чоловік розлютився так, що навіть втратив дар мови. А оговтавшись, вибухнув потоками лайки в бік Майстра.

На що Майстер з виглядом щирого каяття відповів:

– Прошу мене вибачити, пане, я забувся. Я щиро вибачаюсь за мою непростиму хибу.

Одразу ж той чоловік заспокоївся.

– Що ж, от вам і відповідь: знадобилося всього лише слово, щоби вивести тебе з себе, і ще одне – аби привести до тями, – сказав Майстер.

***

Якось Намісник, полишивши свою поважну резиденцію, прибув до Майстра з вимогою, аби той узявся навчати його.

– Чого саме маю тебе навчати? – запитав Майстер.

– Мудрості, – такою була відповідь.

– Ах, друже мій. Я б залюбки, якби не одна суттєва перепона.

– Яка саме?

– Мудрості не навчають.

– Тож я нічому не зможу навчитися тут?

– Мудрості можна навчитися. Але їй неможливо навчати.

***

Кілька Майстрових учнів вирушили в турпохід на високу, вкриту снігом гору. Повсюди панувала майже космічна тиша. Їм стало цікаво з'ясувати, чи є тут бодай якісь звуки нічної пори. Отож, натиснувши кнопку «ЗАПИС» на магнітофоні, вони залишили магнітофон біля входу в намет, в якому вляглися спати, а самі поснули.

Повернувшись до монастиря, вони включили магнітофон – жодного звуку на плівці. Абсолютна, Незаймана Тиша.

Раптом Майстер, котрий до того мовчки слухав запис, перервав мовчанку словами:

– Ви чуєте це?

– Що саме?

– Гармонію галактик у русі.

Учні тільки перезирнулися, зачудовані його словами.

***

Прив'язаність спотворює наше сприйняття – це була постійна тема Майстрових бесід.

Учням якось випала нагода отримати ідеальний приклад цього, коли вони почули, як Майстер запитав у однієї матері:

– Як поживає твоя дочка?

– Моя дороженька доня? Як їй пощастило! Вона має такого чудового чоловіка! Він купив їй автівку, не відмовляє в будь-яких дорогісних прикрасах, яких тільки забажає, оточив прислугою. Подає їй сніданок у ліжку, і вона ніжиться в ліжку аж до обіду. Яка тільки благородна людина її чоловік!

– А ваш син?

– О, бідаха! Той одружився на справжній відьмі! Машину їй купив, осипає дорогісними прикрасами, найняв цілу армію служниць. А вона – до обіду валяється у ліжку! Навіть не встане, щоб приготувати чоловікові сніданок!

***

У монастирі тільки й розмов було, що про одного релігійного чоловіка, який змарнував своє життя в результаті спроби самогубства.

При тому, що ніхто в монастирі не висловлювався схвально про вчинок цього чоловіка, дехто казав, що захоплюється його вірою.

– Вірою? – спитав Майстер.

– Авжеж, він мав сміливість вчинити згідно зі своїми переконаннями, чи не так?

– Це був учинок фанатика, а не віруючого. Віра вимагає від людини куди більшої сміливості: переоцінити власні переконання й відкинути їх, якщо вони не відповідають фактам.

***

Коли Майстер ще був малим хлоп'ям і ходив до школи, в його класі був один хлопчина, який його завжди жорстоко ображав.

Тепер, постарішавши й сповнений каяття, старий знайомий прийшов до монастиря й був прийнятий з відкритими обіймами.

Якось він згадав про своє колишнє жорстоке поводження, але Майстер, здавалося, нічого з цього не міг згадати.

– Невже ти нічого з цього не пригадуєш? – спитав його гість.

На що Майстер відповів таке:

– Я точно пригадую, як я все це пробачив!

І вони обидва захихикали, мов малі діти.

***

Одна мати спитала, коли їй слід починати виховання своєї дитини.

– А скільки їй зараз? – спитав Майстер.

– Вже виповнилося п'ять!

– П'ять років? Поквапся скоріш додому! Ти вже спізнилася на п'ять років.

***

Коли Майстер почув, що пожежа винищила ліс, який ріс неподалік від монастиря, він підняв на ноги всіх своїх учнів:

– Ми маємо заново висадити ці кедри, – сказав він.

– Кедри? – голосно дивувалися учні, не вірячи своїм вухам. – Але ж їм потрібно дві тисячі років, щоби вирости!

– В такому випадку, – сказав Майстер, – не гаймо жодної хвилини. Вирушаємо одразу ж.

***

Друг сказав студентові університету:

– Навіщо ти ходиш до Майстра? Хіба він допоможе тобі заробляти на життя?

– Ні, але завдячуючи йому, я буду знати, що робити з життям, коли зароблятиму на нього, – такою була відповідь.

***

– Ваші релігійні лідери такі ж сліпі й нетямущі, як і ви, – сказав Майстер. – Все, на що вони здатні, коли зіткнуться із життєвими проблемами, це шукати відповіді на них у Книзі. Але Життя завелике, щоби вмістити його в будь-яку книгу.

Як приклад, він розказав про одного грабіжника, що перестрів свою жертву такими словами:

– Це пограбування! Віддай мені свій гаманець, а не то...

– Не то... що?

– Не збивай мене з пантелику. Я вперше вийшов «на діло».

***

– Як Майстер пояснює існування зла у світі? – спитав відвідувач.

На що один учень відповів:

– Ніяк не пояснює. Він надто зайнятий, долаючи його.

А інший додав:

– Люди постійно зайняті тим, що воюють зі світом або ж нудяться ним. Майстер зачарований тим, що він бачить як дивовижне, захопливе, незбагненне.

***

Один проповідник широко прославився своїм красномовством. Але він якось зізнався своїм друзям, що його яскраві промови й близько не мають такої дії, як прості й невігядливі фрази Майстра.

І, проживши у Майстра з тиждень, він у точності зрозумів, чому саме: «Коли він говорить, – сказав проповідник, – його мова є втіленням мовчання. Моя ж, на жаль, втілює собою думку».

***

До людського тіла Майстер ставився з почуттям, яке межувало з шанобливим преклонінням. Коли якийсь учень відгукнувся про тіло як про «глиняну посудину», Майстер захоплено процитував поета Кабіра:

«Цей глиняний посуд
вмістив у себе доли й Гімалайські гори;
У ньому сім морів,
мільйон галактик
з музикою сфер;
І виток водоспадів
та річок».

***

Коли Майстер зустрівся із групою шкільних вчителів, то довго й жваво бесідував з ними, бо ж колись і сам був учителем у школі. Проблема з учителями, казав він, полягає ось у чому: вони увесь час забувають про те, що освіта повинна мати на меті не навчання саме по собі, але життя, як воно є.

Майстер розповів, як свого часу помітив одного хлопця, що рибалив на річці.

– Привіт! Чудовий день, аби повудить рибку! – привітався він із підлітком.

– Авжеж, – почувалась відповідь.

Після невеликої мовчанки Майстер спитав:

– А чому ти сьогодні не в школі?

– Так ви ж, пане, самі сказали – чудовий день для рибалки.

А потім розповів і про запис, який принесла його мала донька у своєму шкільному щоденнику: «З навчальною програмою Міна справляється добре. Могла б справлялася на відмінно, якби щира радість від життя не стояла на перешкоді її успіхам у шкільній програмі».

***

Майстер любив показувати, що природа наскрізь просякнута блаженством. Якось, сидячи у садку, він вигукнув:

«Погляньте на ту яскраво-синю пташку,

що сидить на гілці отого дерева,
скаче вгору-вниз,
вгору-вниз,
наповнюючи світ своєю мелодією,
щиро віддаючи усю себе
нестримній насолоді,
адже не має уявлення
про завтра».

***

– Закон – це прояв Божої святої волі, – благочестиво сказав проповідник, – і в силу цього мусить бути пошанований і люблений.

– Маячня, – відповів Майстер. – Закон – це необхідне зло, і в силу цього мусить бути урізаний до самих кісток. Покажіть мені того, хто любить закон, і я покажу вам безмозкого тирана.

І за нагоди розказав про свою сестру, якій набридло пхати коляску з маленькою донькою, тож вона приробила до коляски мотор. Тут у справу втрутилася поліція. Для початку там заявили, що моторизована коляска здатна розвивати швидкість у три милі за годину й тому підпадає під класифікацію «самохідний транспортний засіб». А значить, мати-власниця коляски має отримати документи на машину, номерні знаки, обладнати її фарами та гальмами – й, на довершення всього цього, сама отримати водійські права!

***

Для Майстра всі правила, навіть найсвятіші, мали чисто прикладну цінність і мали поступатися Реальності, яка тільки й була Верховним Законом.

Коли його донька-підліток, наслідуючи моду, захотіла носити сукню з відкритими плечима, її мати вирішила, що та ще замала для подібної сукні. Палкі суперечки, не вщухаючи, тривали днями.

Зрештою вони звернулися до Майстра, аби той розсудив їх, на що почули таку відповідь: «Нехай спробує поносити. Якщо ця сукня не спаде з неї – значить, вона достатньо доросла, щоб носити її».

***

Чоловік, що прийшов до Майстра по слово мудрості, був релігійним письменником. Майстер прийняв його з такими словами:

– Дехто пише, щоб заробити на життя; інші – щоби поділитися своїми здогадками чи підняти питання, які не даватимуть спокою їхнім читачам. А ще хтось пише для того, щоб зрозуміти свою власну душу. Але такі й подібні до них твори недовговічні. По-справжньому достойні назватися письменниками тільки ті, хто пише тільки тому, що інакше просто б вибухнули.

І, трохи порозмисливши, додав:

– Такі письменники втілюють в слова божественний зміст – не зважаючи на те, про що саме вони пишуть.

***

Коли його запитали, на що схоже просвітлення, Майстер сказав:

– Це ніби зайти в пустелю й несподівано відчувати, що за тобою спостерігають.

– Хто саме?

– Склі, дерева і гори.

– Моторошне відчуття.

– Навпаки – втішне. Але через те, що воно таке незвичне, страшенно хочеться якнайскоріше втекти до звичного світу людей – зануритися в їхній гамір, їхні слова, їхній сміх – все те, що насправді відрізає нас від Природи й Реальності.

***

Коли його запитали, чи не розчарований він тим, що його зусилля очевидячки дають так мало плодів, Майстер розповів історію про равлика, який почав вибиратися на вишневе дерево одного холодного вітряного дня пізньої весни.

Горобці на сусідньому дереві добряче покепкували на його рахунок. Один з них навіть підлетів і сказав равликові:

– Гей, телепню, чи ти не знаєш, що на цьому дереві немає жодної вишеньки?

Але малюк, не зупиняючись у своєму русі, відповів так:

– Зараз – ні, а коли я на нього видерусь, то будуть.

***

Один учень був схильний до тривалих приступів депресії.

– Мій лікар наполягає, щоб я приймав ліки, аби моя депресія не глибшала.

– То чого ж тоді ти їх не приймаєш? – спитав Майстер.

– Бо вони можуть зашкодити моїй печінці й вкоротити мені віку.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.